PSICHOLOGINĖ BRANDA: VAIKAS RUOŠIASI Į PIRMĄ KLASĘ

Vasara bėga greitai. Nepastebėsime, kaip ji prabėgo, o jau žiūrėk ir Rugsėjo 1-oji, jau laikas lydėti savo vaikus į mokyklą. Mokykla kiekvieno mūsų gyvenime atlieka ypatingą vaidmenį, ji turi didelę įtaką mūsų asmenybės augimui, vertybių bei nuostatų formavimuisi, požiūriui į gyvenimą. Tinkamas psichologinis vaiko paruošimas, tėvų padrąsinimas, namiškių dėmesys bei dalyvavimas mokyklos gyvenime teigiamai veikia vaiko pasiekimus, požiūrį į mokyklą. Vaikas kuria savo vertybių sistemą pagal tai, ką mato esant vertinga jo tėvams.

KAS YRA VAIKO BRANDUMAS MOKYKLAI?

Tinkamas vaiko brandumas mokyklai – toks jo fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimas, kuris leidžia sėkmingai mokytis pradinėje mokykloje bei prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo.

Svarbiausi brandumo mokyklai komponentai:

- **Socialinis-emocinis brandumas:** savęs suvokimas ir savigarba; elementari savikontrolė, susivaldymas; mokėjimas bendrauti, bendradarbiauti ir dirbti su kitais žmonėmis (vaikais ir suaugusiais), laikytis taisyklių.
- **Intelektinė branda:** aktyvus domėjimasis pasauliu; jautrumas vaizdams, garsams, žodžiams; geri darbinės atminties įgūdžiai; probleminio loginio mąstymo pradmenys; išlavėjusi kalba; gebėjimas įsivaizduoti, bandymas kurti.
- **Nuostata ir pasirengimas tapti mokiniu:** nusiteikimas eiti į mokyklą; domėjimasis knygomis; pasirengimas rašymui; elementarūs matematiniai vaizdiniai.
- **Vaiko sveikata ir fizinis pajėgumas.** Turi būti pakankamai išlavėję vaiko judesiai, gera pirštų-riešo motorika bei akių-rankų koordinacija.

Mokymosi pradžia – didelių pasikeitimų metas ir sunkus išbandymas pačiam vaikui ir visai jūsų šeimai. Todėl pasirenkite ir sėkmėms, ir nesėkmėms.

KODĖL SVARBU PASIRUOŠTI MOKYKLAI?

Mokymasis – labai rimta ir atsakinga veikla, už kurios sėkmę bus atsakingas jis pats. Tai rimtas įpareigojimas vaikui. Mokymuisi reikėtų išnaudoti kasdienio šeimos gyvenimo situacijas. Labai svarbu, kad mokymasis vyktų natūraliai ir būtų smagus. Jį turi lydėti tėvų palaikymas ir pasitikėjimas, kad „jis pajėgs ir sugebės“.
Mokykloje vaikui reikės susitaikyti, jog daugelį dalykų teks daryti prieš savo norą – „pirmiausia pamokos, paskui žaidimai“. Kad šio „norų tramdymo“ jau būtų išmokta, prieš mokyklą reikėtų dažniau tai praktiškai taikyti namuose. Vaikas turi turėti jo amžiui tinkančių pareigų, darbų, kuriuos atlikęs jis gali užsiimti jo mėgstama veikla. Kaip pavyzdys galėtų būti knygos skaitymas, būtinų kasdienos darbų atlikimas, o po to žaidimas kompiuteriu ir t.t.
Atminkite, kad sėkminga pirmoko adaptacija mokykloje didele dalimi priklauso nuo to, kaip vaikas paruošiamas ir nuteikiamas šeimoje. Todėl, prieš pradedant lankyti pirmą klasę, labai svarbu kaip vaikas bus pasiruošęs psichologiškai, kiek turės žinių. Nuo to daug priklausys ir jo tolesni mokymosi rezultatai. Būtina kalbėtis su vaiku apie tai, kas jo laukia. Vaikas turi žinoti, kad 35 minutes reikės būti susikaupusiam, teks klausytis ir išgirsti. Psichologiškai paruoštas vaikas turės daugiau pasitikėjimo savimi, sugebės geriau kontroliuoti savo elgesį, emocijas ir tikėtina, jog daug labiau norės eiti į mokyklą ir mokytis.

KAIP TĖVELIAI TURĖTŲ RUOŠTI VAIKĄ MOKYKLAI?

Kad išmokytume mokyklai reikalingų įgūdžių galėtų pagelbėti **atmintinė tėvams:**

- Skatinkite vaiką darbą padaryti iki galo, kad padaręs jaustų pasitenkinimą.
- Padėkite vaikui „išgyventi“ susidūrus su nesėkme, įtikinant, kad sunkumas yra laikinas dalykas.
- Skatinkite susitvarkyti savo darbo vietą (pasibaigus vienai pamokai reikės greitai pasiruošti kitai).
- Pratinkite išklausyti kalbantį žmogų (tai padės įsiklausyti į mokytojos aiškinimą bei skelbiamą užduotį).
- Mokykite vaiką orientuotis erdvėje (kairė, dešinė, kairės pusės apačia, viršus ir pan.). Taip bus

lengviau orientuotis sąsiuvinyje ir vadovėlyje.
- Kelionių, išvykų metu stebėkite įvairius užrašus, tarkite raides, skiemenis, žodžius, dainuokite.
- Skaičiuokite (kiek vaikas mato medžių, namų, mašinų….), lyginkite ko yra daugiau, ko mažiau.
- Pratinkite skirti kairę ir dešinę puses (vaikai dažnai painioja rankas, nežino į kurią pusę suktis).
- Klausinėkite vaiko "kodėl?", tegul jis atsako „todėl, kad…". Prašykite atsakyti pilnais sakiniais (tai padės rašant rašto darbus).
- Mokykite naudotis žirklėmis.
- Mokykite dirbti su popieriumi. Parodykite, kad norimą figūrą galima iškirpti ir lapo krašte, ne tik viduryje.
- Skatinkite vaikus kurti pasakojimus, juos iliustruoti piešiniais. Mokykite deklamuoti eilėraščius išraiškingai, aiškiai, neskubant.
- Leiskite vaikui pasidžiaugti naująja kuprine, rašymo priemonėmis bei kitais mokyklai skirtais daiktais. Tegu vaikas mokosi juos susidėti ir vėl išimti iš kuprinės. Taip rugsėjo mėnesį vaikas daugiau dėmesio galės skirti kitiems dalykams.
- Įpratinkite vaiką saugiau elgtis gatvėje, parodykite saugiausią kelią į mokyklą.
- Nepamirškite fizinės veiklos, judėjimas padeda atpalaiduoti kūną po įtemptos veiklos.

Vaiką derėtų mokyti pačiam susitvarkyti tualeto reikalus. Tiek dažnas lakstymas į tualetą, tiek visiškas atsisakymas naudotis tualetu mokykloje nėra gerai. Tai glaudžiai susiję su vaiko emocine būsena.
Dažniausiai septynmetis jau moka paklusti kitam suaugusiam asmeniui, kai šalia nėra tėvų ir mokėti elgtis didesnėje vaikų grupėje. Vaikas turi būti pajėgus suvokti, kad jo reakcijos sukelia kitų reakcijas.

SVARBU NEPAMIRŠTI, kad:
- vaikas mokysis ne tik skaityti, rašyti, skaičiuoti, bet ir valdyti ranką, susikaupti, išlaikyti dėmesį, įsiminti, logiškai mąstyti;
- bendraudamas su mokytojais, jis mokysis būti mokiniu, priimti gautą informaciją, savarankiškai mąstyti;
- mokysis paklusti, būti drausmingu (todėl labai svarbu, kaip vaiką auklėjate);
- mokysis valdyti savo emocijas, pasirūpinti savimi.

LABAI SVARBU, kad:
- pirmokas turėtų teigiamą nuostatą mokyklos, mokytojų, mokymosi atžvilgiu. Todėl: niekada negąsdinkite vaiko mokykla, mokytojais; pagarbiai kalbėkite apie mokytojus, mokymą, mokyklą, o jei kas nepatinka ar kelia abejonių, aptarkite tą suaugusių tarpe, vaikui negirdint;
- stenkitės, kad mokslo metų pradžia taptų maloniu įvykiu vaikui ir visai šeimai;
- papasakokite vaikui malonių ar įdomių epizodų iš savo mokyklinio gyvenimo;
- pirkdami mokyklinius reikmenis, leiskite vaikui rinktis, bent jau svarbiausius pirkinius (tai padės vaikui pasijusti savarankišku ir labiau atsakingu);
- patys būkite nusiteikę geranoriškai, glaudžiai bendradarbiaukite su pedagogais, mokyklos administracija;
- stenkitės, jog vaikas suvoktų mokymąsi ne tik kaip pareigą, bet ir kaip sau naudingą veiklą.

SVARBU:
- dienos režimą pritaikyti naujiems vaiko poreikiams, atsižvelgiant į naujų pareigų atsiradimą;
- rytą vaiką žadinti ramiai, kantriai; gerai apskaičiuoti laiką, kad nereiktų vaiko skubinti;
- rekomenduojama neišleisti vaiko į mokyklą alkano (jei neturi apetito, lai suvalgo nedaug, bet sveiko maisto);
- palinkėti vaikui sėkmės;
- sutikti vaiką ramiai;
- paklausti, kas buvo gera mokykloje, kaip jautėsi;
- nesėdėti šalia, kai ruošia pamokas, jei vaikas sugeba užduotis atlikti pats – netapkite prižiūrėtojais, tikrintojais;
- mokyti vaikus elgtis mandagiai ir namuose;
- mokyti vaiką būti aktyviu šeimos nariu, supažindinti su šeimos taisyklėmis, įtraukti į jų kūrimą;
- mylėti ir priimti vaiką tokį, koks jis yra - su jo gebėjimais, temperamentu, charakteriu; nelyginti jo su

kitais;
- sakyti mažiau pastabų, daugiau paaiškinti;
- jokiu būdu nebausti vaiko už prastus įvertinimus; geriau išsiaiškinti jų priežastis ir vertinti vaiko pastangas, atliktą darbą.

NEVERTĖTŲ STEBĖTIS:
- jei dėl pasikeitusio krūvio, naujų pareigų, laikinai pasikeis vaiko elgesys;
- jei dažniau, nei anksčiau, vaikas patirs nuotaikos pokyčių;
- jei iš pradžių vaikas bus labiau įsitempęs, nerimastingas;
- jei dažniau, nei paprastai, kils pykčio protrūkių;
- jei vaikas bandys „kapituliuoti“, sakys, jog jam niekas neišeina;
- jeigu prašys nuolaidų, derėsis dėl „lengvatų“.

KVIESČIAU SUNERIMTI:
- jei elgesio pokyčiai bei prasta nuotaika tęsis per ilgai (ilgiau nei tris mėnesius, individualiais atvejais ir iki šešių mėnesių);
- jei vaikas nuolat abejos savo gebėjimais, jausis menkas ir nevertingas;
- jeigu vaikas taps labai bailus, nepasitikės savimi, neryžtingas;
- jeigu vaikas nuolat bus liūdnas ar atrodys prislėgtas;
- jei vaikas nuolat skųsis nuovargiu, galvos skausmais ar kitais sveikatos sutrikimais.

SĖKMĖS!